

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2018-03-14
Besvaras senast
2018-03-28

Till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2017/18:430 Djurskyddslag med rättssäkerhet

Sverige har en stark djurskyddslag för att säkerställa att djuren har det bra, vare sig de finns i stall och lagårdar eller som husdjur i hemmen. Detta är bra och nödvändigt. Men lagar måste respektera även äganderätten, och lagar måste tillämpas med proportionerliga sanktioner och straff.

Självfallet måste ansvariga myndigheter, länsstyrelserna, kunna agera snabbt och kraftfullt när djurbesättningar i lantbruket (och till exempel hundar och katter) akut far illa och vanvårdas. Då finns inte tid att i domstol till exempel pröva frågan om att tvångsomhänderta 25 eller 50 eller 150 kor.

Om däremot tillsynsdialogen med en lantbrukare, en kobonde, har pågått i månader, år eller flera år så har ju djuren det uppenbarligen någorlunda bra, men enligt länsstyrelsen måste det bli bättre.

Länsstyrelsens kontrollant och bonden kan då råka i delo med varandra. Bonden kan säkert ibland ha sin del i detta, men även statliga tjänstemän, om de till exempel är ovana i sin roll och ovana vid praktiskt lantbruk, kan ibland bli för nitiska och millimeterinriktade.

Maktförhållandet mellan kontrollant och bonde är att kontrollanten/myndigheten (inklusive veterinär) besitter nästan all makt medan bonden inte har någon makt utan måste rätta sig efter vad myndigheten beslutar.

Myndigheten kan ha synpunkter på det allra mesta, oftast säkert med rätta men ibland även på detaljer där det inte behövs, och den kan ibland även ha fel.

Lantbrukaren/djurägaren sätts ofta under stor press när myndigheten, annonserat eller oannonserat, kommer på besök, särskilt om det finns en del brister på gården. Man vet att det kan vara svårt att tillfredsställa inspektörens alla krav, och man vet att kontrollerna ofta återkommer år efter år. Man vet också att praxis under lång tid har varit att om länsstyrelsen tre gånger har förelagt bonden att vidta åtgärder men anser att tillräckligt mycket inte har gjorts så har länsstyrelsen rätten att plötsligt utan förvarning tvångsomhänderta alla djuren.

Detta är dramatiska och fullständigt omvälvande ingrepp för

lantbruksföretagaren; hela grunden för hans verksamhet och försörjning rycks undan och därtill drabbas han, eller hon, oftast av väldigt stora kostnader för transporter och inställning med mera av djuren under många månader samt också ofta av låga försäljningspriser när ovana aktörer ska sälja många djur samtidigt på marknaden.

Detta innebär att lantbrukaren dels fräntas sina djur och all möjlighet att bedriva djurproduktion samtidigt som kostnaderna för tvångsomhändertagande med mera blir så stora att han, eller hon, måste sälja gården och till och med kan drivas i personlig konkurs. Tragedier har inträffat när lantbrukare hamnat i denna situation.

Naturligtvis ska, anser jag, länsstyrelsen i första hand i god dialog samarbeta med lantbrukaren så att de brister som finns i byggnader och djurhållning kan rättas till. Och visst ska länsstyrelsen när så är nödvändigt kunna förelägga åtgärder att vidta och till exempel utdöma straff/sanktioner av ekonomisk karaktär.

Däremot är det faktiskt inte rimligt, som det är och har varit, att staten/länsstyrelsen har haft makten att efter tre förelägganden tvångsomhänderta en hel djurbesättning.

En jurist som arbetar med djurskyddslagen har formulerat länsstyrelsens enorma makt så här: ”Det man ska komma ihåg är att länsstyrelsen enligt lag ska utfärda djurförbud efter flera förelägganden, även om det kan tyckas vara för bagatellartade förseelser, och även om djurägaren åtgärdat bristerna.”

Hur detta regelverk har kunnat gälla så länge som det gjort är svårbegripligt.

Regeringen ska under våren lägga fram en proposition till riksdagen om ny djurskyddslag, och enligt lagrådsremissen kommer vissa skevheter att rättas till, till exempel den orimligt hårda och fyrkantiga regeln att länsstyrelsen efter tre förelägganden kan, eller ska, tvångsomhänderta hela besättningen och, oftast, utfärda djurförbud tas bort och ersättas av en helhetsbedömning. Det är bra och i rätt riktning.

Mitt syfte med denna interpellation är att, i grevens tid, söka påverka regeringen och ansvariga statsråd på två centrala punkter. En utredning ska tillsättas om straffen för brott mot djur, och kanske kan punkterna läggas med

där.

Punkt nummer 1. Jag anser att det inte är rimligt att länsstyrelsen kan tvångsomhänderta en hel djurbesättning utan lantbrukarens vetskap (förrän det sker) när det uppenbart inte handlar om ett akut djurskyddsläge utan ”enbart” om en längre tid med diskussioner och förelägganden mellan myndighet och djurägare.

Lantbrukarens möjligheter att i efterhand, när lagården är tom och djuren borta och försålda, få rätt genom att överklaga till förvaltningsdomstol är i praktiken nästan obefintliga. Domstolen prövar främst om beslutet gått rätt till enligt bland annat praxis om tre förelägganden, inte om länsstyrelsens bedömning var riktigt eller om konsekvenserna för lantbrukaren var rimliga i förhållande till de brister som funnits i verksamheten.

Min uppfattning är att ett statligt myndighetsbeslutande om att utan förvarning tvångsomhänderta en hel djurbesättning är fullständigt omvälvande för lantbrukaren/djurägaren/människan. Straffet, eller konsekvenserna, är dramatiska med att verksamheten omedelbart upphör samtidigt som man drabbas av kostnader och värdeförluster på många hundra tusen eller miljontals kronor, när besättningen är större.

Jag anser att ett rättssamhälle, med rättssäkerhet, rimligen måste låta ett tvångsomhändertagande av alla djur som länsstyrelsen vill genomföra, i de situationer som jag redovisat, hänskjutas till domstol för avgörande om lantbrukaren motsätter sig länsstyrelsens beslut. Då kan djurhållningen bedömas på plats och då kan domstolen avgöra vilka åtgärder eller vilka straff/kostnader/tvångsomhändertaganden som är rimliga i förhållande till de brister som finns.

Punkt nummer 2. När en myndighet/länsstyrelse anser att en djurhållning med alltför stora brister måste upphöra, och när beslutet fastställts även i domstol (när så eventuellt är gällande ordning) så borde lantbrukaren, om inte bristerna är akuta med hänseende till djuren, få en viss tid på sig att själv försälja djuren. Under den tiden bör någon vid behov kunna uppdras att ha tillsynsansvar för att djuren har det tillräckligt bra, minst på den nivå som gällt under de månader eller år som föregått länsstyrelsens beslut.

Med anledning av detta vill jag fråga statsrådet Sven-Erik Bucht:

Är statsrådet beredd att i kommande proposition till riksdagen arbeta in de två frågor som jag föreslår, nämligen rätt till domstolsprövning respektive att en djurägare själv när så är rimligt kan få sälja sina djur?

.....

Staffan Danielsson (C)

Överlämnas enligt uppdrag

Anna Aspegren